

JIM HARRISON

SONGS OF UNREASON

Jim Harrison (11 decembrie 1937 – 26 martie 2016) a fost un scriitor american foarte prolific, cu o activitate susținută în mai multe genuri literare. A scris poezie, proză, eseistică, memorii, literatură pentru copii, dar și nonficțiune și scenarii de film pentru Warner Bros. și alte studiouri.

Harrison a primit numeroase premii și recunoașteri pentru activitatea sa (printre altele, în anul 1969 a beneficiat de o bursă Guggenheim, în 1990 a fost distins cu Premiul „Mark Twain” pentru contribuțiile aduse la dezvoltarea literaturii Vestului Mijlociu, iar în 2007 a devenit membru al Academiei Americane de Arte și Litere), iar opera lui a beneficiat de traduceri în mai multe limbi (franceză, spaniolă, chineză și rusă).

*Esența volumului Songs of Unreason (Copper Canyon Press, 2011), cel de-al 13-lea volum de poezie al lui Jim Harrison, e cel mai bine surprinsă chiar de autorul său, în cele câteva cuvinte cu care alege să-și prefățeze cel mai lung și mai atipic poem din volum, Suite of Unreason: „Aproape toată viața mea am observat că o parte din gândirea mea era atavică, primitivă, totemică. Acest lucru poate fi deranjant pentru cineva destul de învățat. În suita de față am vrut să examinez acest fenomen.”**

Songs of Unreason a câștigat Premiul High Planes pentru Poezie pe anul 2012.

*“Nearly all my life I’ve noted that some of my thinking was atavistic, primitive, totemistic. This can be disturbing to one fairly learned. In this suite I wanted to examine this phenomenon.” (trad.red.)

SORĂ

Am vrut să-ți pun un cântec
pe patefonul nostru de 28 de dolari
din 1954, dar a rămas fără ac
și nu se mai găsesc pe nicăieri.
E o treabă de bărbat să scoți o voce
printr-un vârf de ac. Ai intrat în pământ la 19 ani,
în pădure, alături de tata. O viață întreagă
am încercat să deslușesc limba celor morți
Cel mai mult se aseamănă
cu trilurile micuțelor cinteze galbene
din curtea din față. E miezul nopții
și îmi scarpin, ca de obicei, cățeaua
pe burtică, un lucru de care depinde cu adevărat.
Poate că ai plutit spre ceruri
asemeni unei păsări străvechi ce spera
să-și afle cuibul pe lună.

O PARTE DIN ISTORIA MEA

Am luat trenul din Sevilla spre Granada împreună cu o prietenă care se ocupă cu vinurile. L-am citit pe Federico Garcia Lorca vreme de cincizeci de ani și am ținut morțiș să văd povârnișul pe care a fost ucis în Granada. Păzea, bătrâne! Am vizitat locul crimei, am băut niște vin și melancolia a început să mă cuprindă. Am ajuns la hotelul nostru unde plănuisem să stau în camera lui Lorca, dar m-am speriat și am ales alta. Dimineața ne-am plimbat prin tot orașul și am privit îndelung munții Sierra Nevada, a căror zăpadă strălucea sumbru ca podoabele morților. Am tras un pui de somn și am plâns fără motiv. Am mers la un concert superb de flamenco pe un deal de lângă Alhambra, după care am cinat foarte târziu. Mi-a fost destul de rău. Prietena mea a trebuit să plece spre casa ei din Collioure. Mi-am petrecut ziua citind din jurnalul meu gol, din paginile albe colcând a nimic. La cinci dimineața m-am dus la un aeroport cufundat în beznă, am zburat la Madrid, apoi de la Madrid la Chicago, stând lângă o fată de o frumusețe copleșitoare care mi-a spus că are o bursă Erasmus,

Cassander

ceva destul de important, se pare. Am dormit opt ore și am visat că Erasmus era fată. La hotelul aeroportului din Chicago am crezut că-mi ies din trup și o ambulanță m-a dus la spital și jurnalul mi s-a strivit în buzunar. Am stat șapte ore la urgențe, unde un vrăjitor chinez m-a readus la viață. La răsărit am zburat spre Montana și abia dacă mi-am recunoscut câinele. Sfatul meu e să nu încerci să porți sufletul altcuiva. Îl ai deja pe al tău.

CAII

Să fiu sincer, cel mai mult mă miră
cei nouă cai.

De unsprezece săptămâni îi privesc
pe o pășune de lângă Melrose.

Doi de-o parte a gardului, iar ceilalți șapte
de cealaltă.

Se uită unul la celălalt, din același loc,
ore întregi în fiecare zi.

Încă o întrebare fără răspuns
să ne bântuie cu banalitatea ei.

Cu siguranță vorbesc între ei
într-o limbă lipsită de voce.

Poate că vorbesc limba fără de cuvinte a amanților,
aspră, duioasă, triumfătoare.

Lingviștii spun că limba a apărut după muzică
și că noi cântam silabe total absurde

înainte de a inventa vorbirea rațională
pentru a ne orându-i zilele.

Asemeni nouă, vorbesc despre propriile lor vieți
în această scurtă vizită pe pământ.

Adevărul e că fiecare zi e un univers în care
suntem prinși în lumina stelelor.

Stai o clipă. Gândește-te la acești cai
în calma lor mireasmă dulce.

UN GÂND

Stau treaz cu mintea complet goală,
altfel zis
oarecum conștient de sete
și foame, cu gândul la luna nouă
și la plimbarea lungă de dimineață
către rezervorul de apă. Pretutindeni
în jurul meu, păsările așteaptă lumina.
În lumea asta plină de vise
nu lăsa ceasul să-ți taie
viața în bucăți.

ȘTIINȚĂ DE POET

În studiile mele recente am aflat despre cancer.
Anul trecut m-a preocupat limbajul păsărilor
și înainte de asta, timpul, scufundând un ceas în veceu.
Scopul vieții e să deosebească misterul
de ceea ce este evident. Cancerul e un mod prin care zeii
au învățat să ne omoare. În cifre, e la același nivel
cu războaiele și foametea. Timpul ne numără
morțile cât se poate de precis. Păsările,
cu limbajul lor omniprezent, cu muzica lor,
s-au ferit de verdicte aidoma stelelor
de deasupra, după care se ghidează.
M-am rugat din toată inima la această nepăsare a lor,
la felul în care privesc dincolo de mine, la ce e acum,
la cântecele cu care întâmpină lumina și întunericul.
Se află pe pământ de cincizeci de ori mai mult timp
decât noi,
pe ceas, și mi-au spus
că timpul și cancerul nu sunt altceva decât muzica morții,
că învățăm această muzică fără să o auzim, înainte
de a ne naște.

Asemeni celulelor bolnave ne-am pierdut calea
și am face orice ca să mai trăim.
Mintea mea nu-și poate liniști singurul copil
atât de speriat de întuneric.

DATORNICI

O vorbă spunea că trăim
pe datorie, și eu de mic m-am tot întrebat
cui îi suntem datori? În 1948 un bunic
a murit țeapăn, într-o izoletă aburită,
cu cei patru fii alături, cu mâna aspră ca hârtia
strânsă de a mea. Cu doar o săptămână înainte eram
la pescuit.
Iar eu trăiesc și mă întreb cui îi sunt dator
pentru acest dar suprem al existenței.

Firește că timpul trece. Mereu a fost
un pârau ce curge spre răsărit, cărând
o apă surprinzător de grea
de-a lungul albiei soră cu destinul.
Ce poate fi mai frumos decât o apă mică
sau un tufăriș la margine de râu?
Să zicem că un binefăcător anonim ne-a dat
păsările, pe Mozart, misterele copacilor și apelor
și toate făpturile vii care se supun timpului.
Aș mai iubi eu râul dacă aș fi nemuritor?

PRIZONIERI

Adevărul e că mi-am pierdut frumusețea
dar asta pălește în fața mitului distrus
al ultimei mese convenite celor
pe cale de a fi executați. Cred în obligația
sacră de a-i da condamnatului la moarte
o masă după pofta inimii. Minciuni. În Texas
se dă ce-i la îndemână, sute
de tone de lături înghețate pentru fiecare deținut.
Nu-mi fac griji. Fiindcă nu am ucis pe nimeni,
nu am de ce să fiu executat, însă după
o viață întreagă de mestecat aș alege un biscuit sărat.
La urma urmei, mestecăm și mestecăm și iar mestecăm.
Porci, pești, vaci triste, miei jucăuși, toate trec
prin noi, ce să mai zicem de lanurile de grâu
și salată, fasole și roșii. Avem fâlci zdravene
ca niște coapse de femeie grăbită pe scările
unei clădiri înalte, gata să se arunce de pe acoperiș,
obosită de la atât mestecat, străpunsă
de atât înghițit și de un bărbat care mestecă
de parcă altfel ar muri, și asta-i adevărul.

PREDICĂ AMERICANĂ

Sunt ca nimeni altul de privilegiat că trăiesc,
îmi spun unii. I-am întrebat și pe alții
care nu sunt atât de siguri, mai ales pe bărbatul
cu trei copii care luna viitoare va rămâne fără casă.
Una dintre fiice spune că nu va părăsi ferma,
chit că îi pun lanțuri și o târâie de acolo
cu tractorul. Mama trebuie operată pe inimă
dar nu au asigurare. O viață de gătit
cu grăsime de porc. Prietenul meu, Sam, a făcut doar
cinci sute de dolari în 40 de ani
de scris poezie. S-a înscris la 120
de burse, dar asta au făcut și alți 50.000. Sam ține
socoteala. Adevărul e că nu-i un poet prea bun.
Înapoi la fata de la fermă. Ea ține
socoteala tuturor florilor sălbatice

de pe petecul de pământ mereu necultivat
mai jos de ei, o poiană de 40 de acri, înflorită
încă de pe vremea ghețarilor. Culege căpșune sălbatice
alături de o ursoaică tânără, care le mănâncă.
Va fi luată din pădurile cu lacuri de la răsărit
până în Lansing, unde tatăl va lucra
la o fabrică de sticle. Nu va supraviețui.

CHEESEBURGERI DE CRĂCIUN

N-aveam chef de Crăciun
așa că le-am făcut câinilor,
Lola, Blacky și Pinto,
cheeseburgeri cu vită tocată
și brânză franțuzească St. André,
ca să ne simțim cu toții bine.
I-am trimis la ferma Hard Luck
Cu mesajul „Mestecați fiecare duminică de 32 de ori.”
M-au ignorat și au hăpăit tot.
Lumea care odată ne-a ținut la sânul ei
ne urlă acum sfaturi fără niciun sens.
De aceea am luat drumul pădurilor.

RÂU IV

Râul pare a fi nedumerit azi fiindcă
a înghițit întreaga furtună de deasupra. La vârsta mea
moartea îmi dă târcoale, dar nu mă supăr. Mă așteptam
la asta, însă cum aș putea trăi
cu crima oribilă a singurătății? Fetița pe care cândva
am învățat-o să înoate s-a înălțat la cer, un lucru
care se poate întâmpla când suntem la pescuit
și privim penajul superb al tangarelor din vest,
roiul rândunicilor de noapte, zise și tăurași,
păpălude și, mai jos, la graniță,
spăima-caprelor, pentru că le fură laptele prețios. Iubesc
rateurile neuronilor ce mă fac
să înțeleg pe deplin nimicul, mai puțin șuvoiul nebun
sau fulgerele care îl îneacă. Oare fetița
a înotat spre rai prin oceanul cerului?
Se poate. Nu neg nimic. Am doi prieteni
care sunt pe moarte. Fără luna nouă, cerul meu
m-ar strivi în noaptea asta, atât de plin de apele memoriei.

(din volumul *Songs of Unreason*,
Copper Canyon Press, 2011; traducere de Vlad Drăgoi)